

Nr 409.

Av herr **Brandt**, *angående översyn av gällande bestämmelser rörande rätten till avdrag för periodiska understöd.*

Enligt gällande skattelagar medgives avdragsrätt för periodiskt understöd såsom allmänt avdrag, dock med den inskränkningen att sådant avdrag icke får ske för vad som utgått till person i givarens hushåll och ej heller (där understödet icke utgjort skadestånd) för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran.

Avsikten med denna inskränkning i avdragsrätten torde varit att förebygga möjlighet att mellan olika familjemedlemmar eller andra närstående uppdelar en persons inkomst för att därigenom minska verkningarna av progressiviteten i beskattningen. Erfarenheten har emellertid visat, att denna inskränkning i avdragsrätten icke varit tillfyllest för att förhindra en sådan strävan. Icke så sällan händer nämligen att företrädesvis äldre, förmögna personer med stora inkomster ge periodiska bidrag — gåvor — till stora belopp till sina barn, även då dessa icke äro i behov därav för att täcka sina levnadskostnader, utan tvärtom kunna äga betydande förmögenhet, vilken avsikten med gåvorna sannolikt också varit att öka. Som stöd för detta påstående kan hänvisas till två utslag i regeringsrätten, utslag, som samtidigt visa, att även den högsta skattemyndigheten varit tveksam rörande tolkningen av ifrågakvarande punkt i skattelagstiftningen.

I ett utslag 1938 underkände sålunda regeringsrätten avdrag för periodiska bidrag, som en 77 års man med stor inkomst utgivit med vardera 20 000 kr. till två av sina barn, vilka själva voro ägare av en förmögenhet på över en miljon kr. I ett i stort sett analogt mål den 23 september 1942, nr 43, beslöt regeringsrätten däremot medgiva bidragen i fråga. Det gällde då en fru R., som hade en förmögenhet på 1 785 400 kr. och inkomster, uppgående till ett beskattningsbart belopp till kommunen å 125 060 kr. och till staten 142 770 kr. Hon hade yrkat avdrag för periodiskt understöd till sina fyra vuxna barn med vardera 12 000 kr. eller sammanlagt 48 000 kr. Vartdera barnet hade självt eller tillsammans med maken resp. maken en förmögenhet på över en halv miljon kr.

I målet yrkade regeringsrätten: »Enär med avseende å vad i målet förekommit ifrågakomna belopp å tillhoppa 48 000 kr. måste anses hava utgjort periodiskt understöd, för vilka klaganden varit berättigad att vid taxering åtnjuta avdrag, finner regeringsrätten skäligt att med ändring av kammarrättens utslag nedsätta taxeringen till 'kommunal' resp. statlig skatt med 48 000 kr.»

I intetdera av dessa mål voro bidragsmottagarna sålunda i behov av understöd, och givarna själva betraktade bidragen också såsom gåvor, vilka de ägde rätt göra avdrag för. Som framgår av regeringsrättens sistnämnda yttrande och utslag är det nu prejudicerande fastslaget, att utbetalningar, som uppenbarligen ha karaktären av rena gåvor, äro att betrakta såsom periodiska understöd, såvida de regelbundet upprepas, en sak som också departementschefen för övrigt uttalade i prop. nr 102/1927. Någon prövning av mottagarens behov av understöd är sålunda icke avsedd att äga rum. Avdragsrätten för periodiska understöd har sålunda använts och kommer att användas, om ingen ändring i bestämmelserna kommer till stånd, till en inkomstöverflyttning — i själva verket ett förskottsarv — och detta medför dels skatteflykt från vederbörande kommun, i de fall bidragsgivarna bo i en annan kommun (och kanske med lägre kommunalskatt), dels ock att tiotusentals kronor undandragas den statliga beskattningen genom minskningen av progressiviteten, som ovan berörts. Denna progressivitet stiger nu med icke mindre än 53,75 procent vid en inkomst mellan 60 000 och 100 000 kr.

Av det anförda torde framgå att regleringen av avdragsrätten för periodiskt understöd icke är tillfredsställande utan kräver en snar översyn för att eliminera dylika konsekvenser. Som stöd för detta kan också hänvisas till 1936 års skattekommittés betänkande rörande bl. a. de periodiska understöden. (S. O. U. nr 47 år 1939.) Kommittén framhåller däri bl. a. att ur principiell synpunkt avdragsrätten för periodiskt understöd icke borde sträcka sig längre än underhållsskyldigheten. Detta skulle innebära en inskränkning av avdragsrätten i två hänseenden, nämligen dels på så sätt att avdrag ej vore medgivet med högre belopp, än som med hänsyn till omständigheterna kunde anses skäligt och dels så tillvida att avdrag kunde medgivas för understöd, som utgått till person, gentemot vilken givaren vore underhållsskyldig. Kommittén föreslog, att därest bidraget uppenbarligen överstigit vad som med hänsyn till omständigheterna kan anses hava utgjort skäligt underhåll, avdrag icke må medgivas med högre belopp än som motsvarat sådant underhåll. Kommittén bortsåg därvid icke från svårigheterna att skapa några allmängiltiga normer för skälighetsprövningen men framhöll att hänsyn borde tagas — förutom till de ekonomiska förhållandena hos givaren och mottagaren — till deras levnadsomständigheter i övrigt. Sålunda torde avdrag icke böra medgivas för sådana utbetalningar, som avsett att för mottagaren möjliggöra en i förhållande till hans ställning och verksamhet hög levnadsstandard, ej heller medgiva avdrag för understöd till person med någon mera avsevärd förmögenhet.

Däremot torde, som kommitterade vidare framhöll, avdragsrätten för frivilligt lämnade understöd icke borttagas. Den som frivilligt lämnar ett understöd bör nämligen icke sättas i ett sämre läge än den, som endast fullgör sin skyldighet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl Maj:t
anhålla om översyn av gällande bestämmelser rörande rätten
till avdrag för periodiska understöd och att de förslag, vartill
kommande översyn föranleda, måtte föreläggas riksdagen.

Stockholm den 23 januari 1945.

Erik Brandt.
